

บทที่ ๒

สาระของกฎหมายปิดปาก

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า หลักกฎหมายปิดปากนั้น เป็นการตัดสิทธิไม่ให้คู่ความกล่าวอ้างหรือจะทำพยานหลักฐานใด ๆ มาพิสูจน์ในข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ และนอกจากนี้จากประวัติและวิวัฒนาการของกฎหมายปิดปากนั้น เราจึงสามารถที่จะวางหลักเกณฑ์ของกฎหมายปิดปากได้ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์โดยทั่วไป ดังนี้ คือ

- ๑ ต้องมีการกระทำ กล่าวคือ บุคคลนั้นจะต้องได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือโดยความประพฤติดังใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะ เป็นการขัดแย้งหรือโดยปริยายก็ได้
- ๒ การกระทำหรือความประพฤติดังกล่าวทำให้บุคคลอื่นได้หลงเชื่อ และได้ประพฤติดังปฏิบัติตามที่ได้เชื่อขึ้นไป
- ๓ จากการกระทำนั้น ทำให้บุคคลอื่นนั้นได้รับความเสียหาย

เมื่อการกระทำใด ๆ ก็ตาม เข้าตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ครบทุกประการแล้ว ก็จะเป็นการปิดปากบุคคลนั้นหรือตัวเขาเองไม่ให้กล่าวอ้างหรือจะให้การในความเป็นจริงแต่อย่างใด

และสำหรับในเรื่องสาระของกฎหมายปิดปากนั้น ในปัจจุบันก็ยังมีความคิดเห็นไม่ลงรอยกัน กล่าวคือ ในปัจจุบันนี้หลักกฎหมายปิดปากยังได้อยู่อย่างกระจัดกระจายทั่วไปทั้งในกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีพิจารณาความ ฉะนั้น นักกฎหมายจึงมีความคิดเห็นไม่ตรงกันและแตกต่างกัน ซึ่งยังไม่อาจสรุปได้ในข้อที่ว่า หลักกฎหมายปิดปากนี้โดยเนื้อหาสาระแล้ว เป็นหลักของกฎหมายอะไรกันแน่ ด้วยเหตุนี้จึงควรที่จะศึกษาว่าโดยเนื้อหาสาระหรือโดยธรรมชาติแล้ว หลักกฎหมายปิดปากที่ถูกต้องแน่นอนแล้วเป็นเรื่องอะไรกันแน่ ซึ่งส่วนใหญ่จะพิจารณาเป็น ๓ กรณีด้วยกัน คือ

๑. เป็นกฎในเรื่องพยานหลักฐาน โดยทั่วไปแล้วนักกฎหมายส่วนใหญ่จะเห็นพ้องต้องกันเป็นแนวเดียวกันว่า หลักกฎหมายปิดปากนี้เป็นกฎอันหนึ่งเกี่ยวกับกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน เพราะว่าหลักกฎหมายปิดปากเป็นการตัดสิทธิคู่ความในการที่จะกล่าวอ้างหรือจะนำพยานหลักฐานใด ๆ มาสืบ เป็นอย่างอื่นไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ส่วนใหญ่แล้วจึงเห็นกันว่า หลักกฎหมายปิดปากนี้เป็นข้อยกเว้นของหลักเรื่องพยานหลักฐาน เพราะว่าทำให้ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพิสูจน์หรือนำสืบพยาน

หลักฐานใด ๆ อีกเลย และนอกจากนี้บางครั้งหลักฐานหายปิดปากยังทำให้ข้อเท็จจริงบางอย่างที่อยู่ในประเด็นนั้นรับฟังไม่ได้อีกด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงทำให้หลักฐานหายปิดปากมีส่วนคล้ายคลึงกับเรื่องข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมาย แต่อย่างไรก็ดี ทั้งสองเรื่องดังกล่าวก็มีข้อแตกต่างกันอยู่ ๒ ประการ คือ

ก. ในเรื่องหลักฐานหายปิดปากนั้น ฝ่ายที่จะอาศัยประโยชน์จะต้องกล่าวอ้างขึ้นมา ดังนั้นฝ่ายที่ได้ประโยชน์นี้ก็ย่อมมีสิทธิที่จะสละประโยชน์ได้โดยไม่อ้างกฎหมายปิดปากขึ้นมาเป็นข้อโต้แย้ง หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็ได้ว่าถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่ได้กล่าวอ้างขึ้นมาก็จะอาศัยประโยชน์จากกฎหมายปิดปากนั้น ๆ ไม่ได้ ซึ่งต่างกับข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมาย

ข. หลักกฎหมายปิดปากโดยทั่วไปแล้วจะมีผลเฉพาะระหว่างคู่กรณีเท่านั้น จะไม่มีผลไปถึงบุคคลภายนอกด้วย ซึ่งต่างกับข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมาย ซึ่งสามารถที่จะใช้ยื่นต่อบุคคลภายนอกหรือต่อคนทั่วไปได้

นอกจากนี้ในประเทศอังกฤษเอง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดในเรื่องหลักฐานหายปิดปากก็ได้มีผู้พิพากษาเป็นจำนวนมากเห็นกันว่า หลักกฎหมายปิดปากเป็นกฎในเรื่องพยานหลักฐาน และโดยเฉพาะผู้พิพากษา โบว์เรน แอล เจ (Bowen L.J.) ก็ได้กล่าวไว้ว่า

"หลักฐานหายปิดปากเป็นกฎในเรื่องพยานหลักฐานเท่านั้น และหลักฐานหายปิดปากเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่เด็ดขาด ในการที่จะเป็นก้าวหนึ่งในการต่อไปข้างหน้าที่จะอาศัยข้อสมมติฐานที่ว่าจำเลยจะถูกปิดปากในการที่จะปฏิเสธความจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเขาได้กล่าวไว้"^๑

ส่วนตามหลักฐานของไทยเรานั้น นักกฎหมายส่วนใหญ่รวมทั้งผู้แต่งตำรากฎหมายหลายท่านต่างก็เห็นตามแนวนี้ กล่าวคือ ถือว่าหลักฐานหายปิดปากเป็นกฎในเรื่องพยานหลักฐาน ดังจะเห็นได้จากหนังสือลักษณะพิจารณาพยานหลักฐานของพระยาจีนดาภิรมย์ราชสภาบดี ท่านก็ตั้งไว้ในหมวดเรื่องพยานหลักฐาน หรือหนังสือของพระยานรเนติบัญญัติ^๒ ท่านก็ได้เขียนเรื่องกฎหมาย

^๑Rupert Cross, Evidence, 5th ed. (London : Butterworth, 1979), : 352.

^๒พระยานรเนติบัญญัติ, หนังสือลักษณะพยานโดยย่อ (กรุงเทพฯ : โสภณพิพิธธรรมานการ, ๑๒๘), หน้า ๔.

ปิดปากไว้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายลักษณะพยาน รวมทั้งอาจารย์โฮสท โกคิน ก็ได้เขียนเรื่องกฎหมายปิดปากหรือบทคัดสำนวนไว้ในหนังสือกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน

๒. เป็นเรื่องของกฎหมายสารบัญญัติ โดยที่หลักกฎหมายปิดปากมีส่วนคล้ายกับข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมายในแง่ที่ว่า เป็นการห้ามคู่ความในการที่จะอ้างหรือปฏิเสธข้อเท็จจริงใด ๆ ในประเด็น ฉะนั้นจึงมีนักกฎหมายบางท่านเห็นว่าหลักกฎหมายปิดปากเป็นกฎหมายสารบัญญัติ และในความเห็นในแนวนี้ก็จะถือว่าหลักกฎหมายปิดปากไม่มีความเกี่ยวข้องแต่อย่างใดกับเรื่องพยานหลักฐานเลย และแนวความคิดนี้ก็มีผู้พิพากษาชาวอังกฤษได้เห็นด้วย คือ ลอร์ด ไรท์ (Lord Wright) ซึ่งได้กล่าวว่า "หลักกฎหมายปิดปากมักจะถูกอธิบายว่าเป็นกฎในเรื่องพยานหลักฐาน แต่ความเห็นที่ถูกต้องแน่นอนส่วนใหญ่แล้ว ถือว่าเป็นกฎในกฎหมายสารบัญญัติ"

นอกจากนี้ ก็ยังมี ลอร์ด ดิพล็อค (Lord Diplock) เห็นด้วยว่า หลักกฎหมายปิดปากไม่ใช่เป็นหลักในเรื่องพยานหลักฐาน^๒

๓. เป็นเรื่องของวิธีพิจารณาความและคำให้การ โดยที่การที่คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะอ้างกฎหมายปิดปากแล้วจะต้องกล่าวอ้างมาในคำให้การ ฉะนั้นตามแนวความคิดฝ่ายนี้จึงถือว่ากฎหมายปิดปากเป็นเรื่องของคำให้การและถือว่ากรณีนี้เป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปในเรื่องพยานหลักฐานที่ว่าพยานหลักฐานไม่จำเป็นต้องเสนอโดยคำให้การ เพราะฉะนั้นถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่อ้างกฎหมายปิดปากมาในคำให้การก็ต้องถือว่าคู่ความนั้นได้ยอมสละสิทธิในประโยชน์นั้น ๆ แต่แนวความคิดนี้ก็มีผู้เห็นด้วยน้อย ไม่ค่อยได้รับความนิยมนเท่าใดนัก และนอกจากนี้ ยังมีผู้ค้านไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้โดยให้เหตุผลว่า ถึงแม้การอ้างกฎหมายปิดปากจะต้องกล่าวไว้ในคำให้การก็ตาม แต่เพียงเหตุผลเท่านั้นยังไม่สามารถที่จะกล่าวได้ว่ากฎหมายปิดปากเป็นกฎในเรื่องของคำให้การอย่างแท้จริง

ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าโดยทั่วไปแล้วแนวความคิดที่ว่าหลักกฎหมายปิดปากเป็นเรื่องของอะไร จึงมีเพียง ๓ ประการนี้ แต่สำหรับกรณีนี้ซึ่งถือว่ากฎหมายปิดปากเป็นเรื่องของวิธีพิจารณาความและคำให้การนั้น จะเห็นได้ว่า ยังมีเหตุผลไม่เพียงพอในการที่จะยืนยันหรือกล่าวอ้าง เช่นนี้ได้

^๑ Cross, Evidence, p. 354.

^๒ Ibid., p. 353.

และนักกฎหมายส่วนใหญ่แล้วก็ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดเช่นนี้ ดังนั้นจึงมี ๒ กรณีเท่านั้น คือ เป็นเรื่องของพยานหลักฐานหรือเป็นเรื่องของกฎหมายสารบัญญัติ ซึ่งแนวความคิดทั้ง ๒ นี้ ต่างก็มีเหตุผลสนับสนุนพอ ๆ กันทั้ง ๒ ฝ่าย รวมทั้งต่างก็มีนักกฎหมายที่สำคัญซึ่งเห็นด้วยพอ ๆ กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย จึงทำให้ไม่สามารถที่จะลงความเห็นไปในทางหนึ่งทางใดได้เด็ดขาด จนกระทั่งในปัจจุบันก็ยังเป็นที่โต้เถียงกันอยู่ แต่เสียงส่วนใหญ่แล้วถือว่าหลักกฎหมายปิดปาก เป็นกฎหนึ่งในลักษณะพยานหลักฐาน ซึ่งผู้เขียนก็เห็นด้วยกับแนวนี เพราะถ้าโดยธรรมชาติหรือเนื้อหาแล้ว หลักกฎหมายปิดปากจะ เป็นการตัดสิทธิคู่ความมิให้กล่าวอ้างหรือปฏิเสธหรือพิสูจน์ในข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องของลักษณะพยานทั้งสิ้น และนอกจากนี้โดยหลักการของเรื่องพยานหลักฐานอย่างแท้จริงแล้วจะเป็นการพูดถึงว่าข้อเท็จจริงใดที่อาจจะพิสูจน์หรือไม่อาจจะพิสูจน์ได้ในเรื่องซึ่งก่อให้เกิดสิทธิตามกฎหมาย และกฎหมายปิดปากก็เป็นการก่อให้เกิดสิทธิตามกฎหมายด้วย และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือว่าหลักกฎหมายปิดปากนั้นถือว่าเป็นตัวรับอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักหรือเป็นตัวข้อหนึ่งในเรื่องพยานหลักฐาน

กฎหมายปิดปากในแง่กฎหมายระหว่างประเทศ

โดยที่รัฐแต่ละรัฐก็อาจเปรียบได้กับบุคคลแต่ละบุคคล ฉะนั้นรัฐแต่ละรัฐก็ย่อมที่จะมีการติดต่อและความสัมพันธ์ต่อกันและกัน ดังเช่นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล, ไม่ว่าจะ เป็นความสัมพันธ์ในรูปแบบใด กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นการประพาศปฏิบัติต่อกันหรือโดยการทำสัญญาต่อกันซึ่งในด้านระหว่างประเทศแล้วก็จะทำในรูปของสนธิสัญญา ด้วยเหตุนี้รัฐแต่ละรัฐที่มีความสัมพันธ์ต่อกันก็อาจจะมีข้อพิพาทระหว่างกันเกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับข้อพิพาทระหว่างบุคคลต่อบุคคล ดังนั้นในเรื่องหลักกฎหมายปิดปากซึ่งเป็นกฎหมายภายในและใช้บังคับระหว่างบุคคลต่อบุคคลนั้นก็สมารถที่จะนำไปใช้ได้กับระหว่างรัฐต่อรัฐในเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นซึ่งถือเป็นกรณีพิพาทระหว่างประเทศโดยจะมีศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นผู้ชี้ขาด เช่นเดียวกับศาลแพ่งหรือศาลอาญาตามกฎหมายภายใน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าหลักกฎหมายปิดปากสามารถที่จะนำไปใช้ได้กับกฎหมายระหว่างประเทศและศาลยุติธรรมระหว่างประเทศก็ได้ นำหลักกฎหมายปิดปากตามกฎหมายภายในไปใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดตัดสินคดีที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศต่าง ๆ มากมายหลายคดี ดังจะได้กล่าวต่อไป

สำหรับในด้านกฎหมายระหว่างประเทศนี้ไม่ได้เรียกหลักนี้ว่าหลักกฎหมายปิดปากตามที่เรียกกันในกฎหมายภายในแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้เรียกชื่อต่างกันอย่างอิสระเป็นหลายชื่อด้วยกัน เช่น

หลักการถูกตัดสิทธิ การเสียสิทธิหรือการสละสิทธิโดยอายุความ หรือการยอมรับโดยนึ่งเฉยต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่แล้วจะ เรียกว่า การปิดปากหรือหลักการถูกตัดสิทธิ ซึ่งโดยหลักเกณฑ์ทั่วไปแล้ว ก็คือหลักกฎหมายปิดปากตามหลักกฎหมายภายในนั้นเอง แต่ก็มี ความแตกต่างกันบ้างบางส่วนในเรื่องกฎเกณฑ์ แบบวิธี ชนิด รวมทั้งรูปลักษณะและวิธีใช้ และนอกจากนี้การใช้หลักการถูกตัดสิทธิ หรือการปิดปากตามกฎหมายระหว่างประเทศรัฐหนึ่งอาจจะถูกตัดสิทธิหรือถูกปิดปากได้โดยรูปของการตกลง เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างรัฐ โดยคำแถลงของรัฐนั้นเอง หรือโดยการแถลงผ่านทางผู้แทนของตนรวมทั้งการที่รัฐนั้นได้มีการยอมรับโดยนึ่งเฉยหรือโดยการให้ความยินยอมโดยปริยาย เช่น การที่รัฐหนึ่งละเว้นที่จะยืนยันในสิทธิของตน เมื่อสิทธินั้นได้ถูกโต้แย้งโดยอีกรัฐหนึ่ง , ดังนั้นก็ย่อมถือได้ว่ารัฐนั้นได้สละสิทธินั้น ๆ หรือถ้าอีกรัฐหนึ่งได้ยืนยันในสิทธิอันนั้นแล้ว และรัฐแรกได้เพิกเฉยไม่ได้กล่าวอ้างหรือโต้แย้งไว้แต่เพียงมาอ้างในภายหลังว่าสิทธินั้น เป็นของตน ดังนั้นรัฐแรกก็ย่อมอ้างไม่ได้ หรือเมื่อการที่รัฐหนึ่งได้นึ่งเฉยใน เมื่อมีข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งมาขัดแย้งหรือมาทำให้เสื่อม เสียต่อสิทธิที่รัฐนั้นได้อ้างขึ้น ก็ย่อมถือว่ารัฐนั้นได้ยอมรับนับถือในข้อเท็จจริงนั้นโดยปริยายแล้ว และนอกจากนี้การที่รัฐหนึ่งไม่ประท้วงในกรณีซึ่งการประท้วง เป็นสิ่งจำเป็นตามธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไประหว่างรัฐต่าง ๆ เพื่อยืนยัน สงวน หรือป้องกันรักษาสติ ก็ย่อมมีความหมายเช่นเดียวกับการยอมรับโดยนึ่งเฉยหรือการยินยอมโดยปริยาย

ดังนั้นรัฐดังกล่าวต่าง ๆ นี้จะถูกห้ามไม่ให้ยกข้ออ้างในสิทธิซึ่งตนไม่ได้ยืนยันหรือสงวนไว้ในเมื่อถูกโต้แย้งแล้วหรือจะกล่าวอีกแง่หนึ่งก็ได้ว่า รัฐนั้น ๆ ได้ถูกตัดสิทธิหรือถูกปิดปากไม่ให้กล่าวอ้างใด ๆ ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ หลักในเรื่องการถูกตัดสิทธิหรือการถูกปิดปากตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้ คือ

๑. ข้อเรียกร้องต่าง ๆ ที่รัฐหนึ่งได้อ้างขึ้นมาจะต้องไม่ขัดแย้งกับการประพฤติปฏิบัติที่รัฐนั้นได้เคยปฏิบัติมาก่อน กล่าวคือโดยที่ได้มีหลักกฎหมายภายในว่า บุคคลไม่ควรได้รับอนุญาตให้กล่าวอ้างในสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งขัดแย้งกันเองได้ ฉะนั้นการถูกตัดสิทธิหรือการถูกปิดปากตามกฎหมายระหว่าง

ประเทศจึงถือว่าถ้าหากข้อเรียกร้องหรือข้อกล่าวอ้างของรัฐหนึ่งที่ได้เสนอไว้และการประพฤติปฏิบัติที่รัฐนั้นได้เคยกระทำมาก่อนในเรื่องเดียวกันนั้นไม่ว่าจะโดยการประกาศ การแถลงผ่านผู้แทน การยอมรับนับถือ หรือการนิ่งเฉยต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขัดแย้งกันขึ้น ข้อเรียกร้องหรือข้อกล่าวอ้างนั้นย่อมไม่สามารถที่จะรับไว้ได้ หรืออาจกล่าวได้ว่ารัฐนั้น ๆ ย่อมถูกตัดสิทธิ หรือถูกปิดปากไม่ให้อ้างในสิทธินั้น ๆ

๒. ข้อเรียกร้องที่ขัดกันนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดเป็นการเสื่อมเสียสิทธิแก่รัฐอื่น ฉะนั้นรัฐหนึ่ง ๆ ย่อมไม่สามารถที่จะได้รับประโยชน์จากการขัดกันของรัฐนั้นเอง ซึ่งจะทำให้เป็นการเสื่อมเสียสิทธิแก่รัฐหนึ่ง

๓. การที่ขัดกันนั้นจะต้องไม่ใช่เกิดจากการกระทำผิดของรัฐนั้นเอง ฉะนั้นถ้าหากว่าการขัดกันนั้นมีสาเหตุเนื่องมาจากการกระทำผิดหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายของรัฐนั้นเอง และได้ทำให้รัฐหนึ่งต้องถูกตัดสิทธิไปหรือถูกห้ามไม่ให้ใช้สิทธินั้นแล้ว รัฐซึ่งเป็นผู้กระทำผิดนั้นจะอาศัยประโยชน์จากการกระทำผิดและก่อให้เกิดการขัดกันนั้นไม่ได้ เพราะจะถูกตัดสิทธิหรือถูกปิดปากเอาไว้

๔. ต้องมีการเปลี่ยนแปลงสถานะ กล่าวคือ รัฐที่จะอ้างหลักแห่งการถูกตัดสิทธินี้ จะต้องถูกชักจูงหรือชักนำให้เปลี่ยนแปลงสถานะของตนด้วยการกระทำซึ่งตนเองได้กระทำไป อันเนื่องมาจากคำแถลงหรือการประพฤติปฏิบัติของรัฐคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะถ้อยแถลงหรือการประพฤติปฏิบัติซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานะนี้จะเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รัฐซึ่งได้แถลงหรือประพฤติปฏิบัตินั้นย่อมถูกปิดปากไม่ให้ปฏิเสธว่าตนเองไม่ได้พูดหรือไม่ได้กระทำ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า หลักการถูกตัดสิทธิหรือการถูกปิดปากตามกฎหมายระหว่างประเทศนี้มีรากฐานที่สำคัญ คือ

๑. ความสุจริต หลักเกณฑ์ข้อนี้ถือว่าเป็นข้อที่สำคัญมากในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะไม่ว่าในกรณีกฎหมายปิดปากตามกฎหมายภายใน เองก็มีรากฐานหรือองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ที่ความสุจริตใจ ดังนั้นในด้านกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งจะต้องมีการติดต่อมีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่าง ๆ ต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นในรูปของการทำสนธิสัญญาหรือการประพฤติปฏิบัติต่อกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการรากฐานอยู่ที่ความสุจริตใจในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างรัฐด้วย รวมทั้งจะต้องมีการประพฤติปฏิบัติโดยความซื่อสัตย์ในความสัมพันธ์ต่อกันอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้พิพากษา เซอร์ เพอร์ซี สเปนเดอร์ (Sir Percy Spenden) ก็ได้กล่าวว่า หลักกฎหมายว่าด้วยการถูกต้องสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้น ตั้งอยู่บนมูลฐานของความจำเป็นที่จะต้องมีความสุจริตใจต่อกันในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ และหลักนี้มีประโยชน์กับมีอำนาจแรงในกฎหมายระหว่างประเทศ—ฉะนั้นหลักนี้จึงไม่ควรถูกจำกัดขัดกันโดยกฎเกณฑ์ที่ฝ่าฝืนต่อความจริง และไม่ควรละเลยให้หลักนี้กลายเป็นความไม่แน่นอนจนเกิดเป็นภายิตที่ไม่มีเนื้อหา และไม่ควรรใช้หลักนี้ในกรณีที่จะมีผลทำให้ข้อเท็จจริงที่ไม่แน่ชัด เข้ามาสวมแทนการแสวงหาข้อเท็จจริงที่แน่ชัดโดยศาล ดังนั้นการใช้หลักการถูกต้องสิทธินี้จึงต้องใช้ด้วยความระมัดระวัง^๑

๒. ความมั่นคงแห่งความสัมพันธ์ทางสัญญา หลักเกณฑ์ข้อนี้มีเหตุผลหรือพื้นฐานที่ว่าการที่รัฐหนึ่งได้ทำสนธิสัญญาฉบับหนึ่งกับอีกรัฐหนึ่ง รัฐนั้น ๆ ก็ย่อมจะต้องผูกพันกันโดยสนธิสัญญานั้น ดังนี้รัฐนั้น ๆ ก็จะต้องวางใจได้ว่าตนสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ตามที่ได้ทำสนธิสัญญากันไว้ได้อย่างราบรื่นจะไม่ถูกรบกวนโดยคู่ภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง และไม่ต้องระแวงว่าในวันข้างหน้าอีกรัฐหนึ่งอาจจะเปลี่ยนท่าทีหรือการประพฤติปฏิบัติโดยจะทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐตนหรือจะเป็นการปฏิเสธสิทธิต่าง ๆ ของรัฐตนเองที่มีอยู่ ดังนั้นความสำคัญของความมั่นคงของสนธิสัญญาจึงอยู่ที่การที่ได้มีการปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้นสืบเนื่องกันมา ซึ่งเป็นเครื่องแสดงได้ว่าสนธิสัญญานั้นยังมีความสมบูรณ์และมีผลใช้บังคับได้ตามที่รัฐภาคีลงนามไว้ ด้วยเหตุนี้ ความมั่นคงแห่งความสัมพันธ์ทางสัญญานี้จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและขาดไม่ได้ในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐทั้งหลายซึ่งได้ทำสนธิสัญญาต่อกันไว้

จากหลักเกณฑ์ในเรื่องการถูกต้องสิทธิหรือการถูกปิดปากนี้เอง ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศจึงได้นำไปใช้เป็นหลักในการพิพากษาคดีพิพาทระหว่างประเทศต่าง ๆ มากมายหลายคดี ซึ่งคดีที่เห็นชัดที่สุดก็คือคดีปราสาทพระวิหารซึ่งเป็นคดีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ดังจะได้อธิบายโดยละเอียดต่อไป แต่นอกจากคดีปราสาทพระวิหารนี้แล้ว ก็ยังมีอีกหลายคดีซึ่ง

^๑วินัย ทองลงยา, "คำพิพากษาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศกับความเห็นแย้ง (โดยย่อ)," ตุลพาท. ๑๐ (ตุลาคม, ๒๕๐๕) : ๑๑๔๘.

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้นำหลักการถูกตัดสิทธิหรือการถูกปิดปากไปใช้ในการพิพากษาคดี เช่น

ในคดี คำชี้ขาดอนุญาตใตตุลาการของกษัตริย์เสปญ ระหว่างฮอนดูรัสกับนิการากัว ใน ค.ศ. ๑๙๖๐^๑ ซึ่งศาลได้กล่าวว่า ไม่มีการยกปัญหาขึ้นในเวลาใด ๆ เลยตลอดกระบวนการ อนุญาตใตตุลาการต่อพระพิทศร ไม่ว่าจะ เป็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสมบูรณ์ของการแต่งตั้งให้พระองค์ เป็นอนุญาตใตตุลาการหรืออำนาจพิจารณาพิพากษาของพระองค์ในฐานะ เช่นนั้น แต่ผู้พิพากษาได้ ปฏิบัติตามกระบวนการพิจารณาที่ได้ตกลงกันไว้แล้วในการแถลงคดีแต่ละฝ่ายของตน นอกจากนั้นศาลยัง กล่าวอีกว่า โดยการประกาศอย่างเปิดเผยและโดยการประพฤติปฏิบัติของนิการากัว ถือว่าได้ยอมรับนับถือคำชี้ขาดของอนุญาตใตตุลาการว่าสมบูรณ์ ฉะนั้นจึงไม่เปิดทางให้นิการากัวกลับมายอมรับ นับถือนั้นและคัดค้านความสมบูรณ์ของคำชี้ขาดนั้นอีกต่อไป

ทั้งนี้ ผู้พิพากษา เซอร์ เพอร์ซี สเปนเดอร์ (Sir Percy Spender) ได้ให้ความเห็นและเหตุผลว่า ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่านิการากัวถูกตัดสิทธิด้วยการประพฤติปฏิบัติของตนเองทั้งก่อนและในระหว่างการอนุญาตใตตุลาการในการที่จะอาศัยความผิดปกติใด ๆ ในการ แต่งตั้งกษัตริย์ ที่จะ เป็นมูลเหตุทำให้คำชี้ขาดนั้นไม่สมบูรณ์

ในคดีเงินกู้เชอร์เบีย^๒ มีปัญหาเกิดขึ้นว่า ในการยอมรับชำระดอกเบี้ยเงินกู้แฟรงค์ ฝรั่งเศสแทนที่จะเป็นแฟรงค์ทองคำ ผู้ถือพันธบัตรฝรั่งเศสได้แสดงให้เห็นว่าตนพร้อมที่จะรับชำระ เงินกู้เป็นเงินแฟรงค์ฝรั่งเศสหรือไม่ เพราะถ้าหากได้แสดงให้เห็นเช่นนั้นแล้วถึงแม้จะเป็นการ ผิดแผกไปจากข้อกำหนดในการกู้ยืมก็ตาม ก็เสี่ยงได้ว่า ผู้ถือพันธบัตรได้ถูกปิดปากจากการเรียกร้อง ให้ชำระ เงินตามข้อกำหนดในการกู้ยืมโดยเคร่งครัด ซึ่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศก็ได้เห็นว่า ตามหลักการปิดปากแล้ว คดีนี้ไม่มีมูลฐานเพียงพอที่จะใช้หลักการปิดปากดังกล่าวนี้ เพราะผู้ถือ

^๑J.H.W. Verijl, The Jurisprodence of The World Court The International Court of Justice (1947-1965), : A.W. SijThoff-Leyden 1966, p. 414.

^๒สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, คำพิพากษาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ คดีปราสาท พระวิหาร, หน้า ๖๔.

พันธบัตรมิได้แสดงออกโดยแจ้งชัดและเด็ดขาด ฉะนั้นรัฐอุกหนมีสิทธิ์จะอ้างอิงได้

ในคดีการประมงระหว่างอังกฤษกับนอร์เวย์ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑^๑ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ตัดสินว่า การงดเว้นเป็นเวลานานของอังกฤษที่ไม่ทักท้วงต่อระบบการกำหนดน่านน้ำอาณาเขตโดยใช้เส้นฐานตรง เป็น เกณฑ์ของนอร์เวย์ เป็นปัจจัยอันหนึ่งในปัจจัยทั้งหลาย ซึ่งเมื่อพิจารณาพร้อมกับความไม่งามของข้อเท็จจริงต่าง ๆ สถานะของอังกฤษในทะเลเหนือ ผลประโยชน์ของอังกฤษในเรื่องนี้และการงดเว้นเป็นเวลานานของอังกฤษ เป็นเหตุผลพอให้นอร์เวย์สามารถบังคับการให้เป็นไปตามระบบของตนโดยขัดต่อสหราชอาณาจักรได้

ฉะนั้นในคดีนี้จึงเห็นว่าอังกฤษได้ถูกปิดปากแล้ว ทั้งนี้เนื่องมาจากการงดเว้นของอังกฤษเองที่ไม่ทักท้วง ซึ่งศาลถือว่าเป็นการยอมรับของอังกฤษแล้ว

สำหรับคดีปราสาทพระวิหารซึ่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้อ้างกฎหมายปิดปากนั้นมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่น่าสนใจดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๘.

คดีปราสาทพระวิหาร

คดีนี้เป็นคดีที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้นำหลักการผูกมัดสิทธิหรือหลักกฎหมายปิดปากมาใช้ในการวินิจฉัยอย่างมาก และเป็นคดีสำคัญในการชี้ให้เห็นถึงการนำหลักการผูกมัดสิทธิหรือหลักกฎหมายปิดปากในกฎหมายระหว่างประเทศเป็นอย่างดี

โดยในคดีนี้ประเทศกัมพูชาได้ยื่นคำร้อง เริ่มคดีต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ขอให้ศาลสั่งให้ประเทศไทยถอนกำลังทหารออกจากปราสาทพระวิหาร และวินิจฉัยว่าอำนาจอธิปไตยเหนือปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชา สำหรับประเทศไทยก็ให้การว่าข้อเรียกร้องของกัมพูชานั้นไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้ ควรที่จะยกเสีย และพระวิหารอยู่ในอาณาเขตไทย

สาเหตุแห่งข้อพิพาทนี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากว่าประเทศไทยและฝรั่งเศสได้ทำสนธิสัญญาปักปันเขตแดนกันขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๐๔ โดยได้กำหนดให้มีการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาขึ้นโดยเฉพาะบริเวณทิวเขาดงรักภาคตะวันออก ซึ่งพระวิหารตั้งอยู่ อันเป็นข้อพิพาทในคดีนี้ ได้ตกลงกันให้ถือเอาเส้นสันปันน้ำเป็นหลัก และกำหนดให้การปักปันน้ำให้กระทำโดยคณะกรรมการผสมซึ่งประกอบด้วยพนักงานซึ่งประเทศทั้งสองแต่งตั้ง และต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผสมขึ้นประกอบด้วยกรรมการสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือฝรั่งเศสในฐานะประเทศอารักขากัมพูชา และอีกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายไทย คณะกรรมการผสมชุดนี้ได้มีการประชุมครั้งแรกในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๐๕ แต่ก็ได้มีการดำเนินงานถึงเขตแดนทางตะวันออกของทิวเขาดงรักแต่อย่างใด จนกระทั่งในปลายปี ค.ศ. ๑๙๐๖ การสำรวจและการกำหนดเขตแดนในทิวเขาดงรักได้ทำขึ้นสำเร็จและต่อมาประเทศไทยและฝรั่งเศสได้ทำสนธิสัญญากำหนดเขตแดนใหม่ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๗ และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปักปันเขตแดนผสมชุดที่สองขึ้น โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ส่วนหนึ่งก็คือปักปันเขตแดนในบริเวณเขาดงรัก แต่เนื่องจากบริเวณทิวเขาดงรักนี้ได้มีการปักปันเสร็จแล้ว โดยคณะกรรมการชุดแรก ฉะนั้นคณะกรรมการชุดที่สองนี้จึงไม่ได้ปักปันเขตแดนบริเวณนี้อีก ดังนั้นเมื่อคณะกรรมการชุดแรกปักปันเสร็จแล้ว งานขั้นสุดท้ายในการดำเนินการปักปันเขตแดนก็คือการเตรียมจัดพิมพ์แผนที่ และไทยก็ได้ร้องขอเป็นทางการให้พนักงานสำรวจพื้นที่ของฝรั่งเศสจัดทำแผนที่บริเวณเขตแดนนี้ด้วย ต่อมาฝรั่งเศสก็ได้จัดพิมพ์แผนที่ขึ้นสำเร็จรวม ๑๑ ฉบับ ซึ่งครอบคลุมถึงเขตแดน

ส่วนใหญ่ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา รวมทั้งใน เขตทิวเขาตองรักซึ่งพระวิหารตั้งอยู่ด้วย และฝรั่งเศสก็ได้ส่งแผนที่ทั้ง ๑๑ ฉบับมายังรัฐบาลไทย และมีอยู่ฉบับหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับทิวเขาตองรักที่ พระวิหารตั้งอยู่ด้วย บนแผนที่ฉบับนี้มี เส้นเขตแดนซึ่งเป็นผลจากการกำหนด เส้นเขตแดนซึ่งแสดงว่า บริเวณปราสาทพระวิหารทั้งหมดอยู่ทางด้านกัมพูชาโดยไม่ได้ยึดหลัก เส้นสันปันน้ำตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสนธิสัญญาปี ค.ศ. ๑๙๐๔ ดังนั้น กัมพูชาจึงได้ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าปราสาทพระวิหารตั้งอยู่ในกัมพูชา โดยได้ยึดถือแผนที่ฉบับนี้เป็นพยานสำคัญ แต่ไทยก็ได้โต้แย้งคำเรียกร้องของกัมพูชาทุกข้อที่อาศัยแผนที่ฉบับนี้ในการกล่าวอ้าง

ในการแถลงสรุปที่แก้ไขใหม่ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ ประเทศกัมพูชา ก็ได้แถลงข้อเรียกร้อง ๕ ข้อด้วยกัน คือ

๑. พิจารณาและชี้ขาดว่าแผนที่ตอน เขาตองรักนั้น ได้ถูกจัดทำและพิมพ์ขึ้น ในนามของคณะกรรมการปักปัน เขตแดนผสมที่ตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๐๔
๒. พิจารณาและชี้ขาดว่า เส้นเขตแดนระหว่างกัมพูชากับไทยในบริเวณปราสาทพระวิหาร เป็น เส้นเขตแดนที่ลากไว้บนแผนที่ของคณะกรรมการปักปัน เขตแดนผสม
๓. พิจารณาและชี้ขาดว่า ปราสาทพระวิหารตั้งอยู่ในดินแดนที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของราชอาณาจักรกัมพูชา
๔. พิจารณาและชี้ขาดว่า ไทยมีพันธะกรณีที่จะต้องถอนหน่วยทหารที่ได้ส่งไปประจำ ณ ปราสาทพระวิหาร
๕. พิจารณาและชี้ขาดว่า สิ่งปฏิมากรรม แผ่นศิลา ส่วนสลักหักพังของอนุสาวรีย์ ฯลฯ ซึ่งได้ถูกโยกย้ายไปจากปราสาทพระวิหารโดยเจ้าหน้าที่ของไทยตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๔ นั้น ไทยจะต้องส่งคืนให้แก่รัฐบาลกัมพูชา

สำหรับประเทศไทยก็ได้ยื่นคำแถลงสรุป ดังนี้ คือ

๑. แผนที่ตอน เขาตองรักตามข้อเรียกร้องข้อแรกของกัมพูชานั้น ไม่ได้จัดเตรียมหรือพิมพ์ขึ้น โดยหรือในนามของคณะกรรมการปักปันเขตแดนผสมซึ่งตั้งขึ้นตามสนธิสัญญาลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๐๔
๒. ตามข้อเรียกร้องข้อที่สองของกัมพูชานั้น เป็นการขยายข้อเรียกร้องเดิมซึ่งรัฐบาลกัมพูชาได้เสนอในคำร้องเริ่มคดี และถ้อยคำในข้อเรียกร้องนั้นไม่ชัดเจนทำให้ศาลและรัฐบาลไทย

ไม่อาจหยั่งรู้ว่าขอบเขตแห่งดินแดนที่เรียกร้องนั้นมีเพียงใด

๓. ตามข้อเรียกร้องของกัมพูชาในข้อที่ ๓ และ ๔ นั้น รัฐบาลไทยขอยืนยันว่าตลอดระยะเวลาประเทศไทยได้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์ในบริเวณปราสาทพระวิหารแต่ผู้เดียว ประเทศกัมพูชาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเลย นอกจากนั้นลักษณะทั่วไปของบริเวณนั้นเป็นการสะดวกที่จะขึ้นสู่ปราสาทพระวิหารทางประเทศไทย ส่วนทางขึ้นจากกัมพูชานั้นต้องเป็นป่าหน้าผาที่สูงชัน

๔. ตามข้อเรียกร้องข้อที่ ๕ รัฐบาลไทยร้องขอไม่ให้ศาลพิจารณาข้อเรียกร้องนี้ เพราะเป็นการขยายข้อเรียกร้องเดิมที่กัมพูชาได้เสนอไว้ในคำร้องเริ่มคดี

ตามข้อต่อสู้ข้อแรกของไทยนั้น ศาลได้เห็นด้วยและเชื่อตามข้อต่อสู้ของไทยว่าแผนที่ฉบับนี้ไม่เคยได้จัดพิมพ์ขึ้นโดยหรือในนามของคณะกรรมการปักปันเขตแดนผสมชุดแรก และไม่เคยได้รับการรับรองเป็นทางการจากคณะกรรมการผสมชุดแรก เพราะว่าคณะกรรมการชุดแรกนี้ได้หยุดทำงานเป็นเวลานานแล้วก่อนที่จะจัดทำแผนที่ขึ้น ฉะนั้นแผนที่ฉบับนี้จึงไม่มีลักษณะผูกพันใด ๆ แต่ศาลได้มีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ถึงแม้จะไม่มี การปักปันเขตแดนในบริเวณนี้ เขาตงรักด้านตะวันออก ซึ่งได้รับความเห็นชอบและยอมรับโดยคณะกรรมการผสม รัฐบาลก็ย่อมมีโอกาสที่จะรับเอาการปักปันเขตแดนได้โดยอาศัยผลงานสมาชิกฝ่ายเทคนิคของคณะกรรมการผสม ถึงแม้จะได้ทำไปนอกเหนือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาซึ่งให้ถือเอาเส้นสันปันน้ำเป็นหลัก แต่ข้อที่สำคัญที่สุดก็คือ รัฐบาลไทยได้ยอมรับนับถือแผนที่ฉบับนี้และเส้นเขตแดนตามที่ปรากฏบนแผนที่นั้นว่าเป็นผลงานในการปักปันเขตแดนบริเวณพระวิหารหรือไม่ ซึ่งประเทศไทยก็ได้ปฏิเสธในข้อนี้โดยอ้างว่าไทยเพียงแต่แสดงท่าทีนิ่งเฉยในเหตุการณ์นั้น ๆ เท่านั้น ย่อมจะไม่เพียงพอที่จะทำให้ประเทศไทยตกเป็นฝ่ายให้ความยินยอมในการกำหนดเส้นที่ผิดไปจากเส้นสันปันน้ำตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา แต่ศาลกลับเห็นว่าไทยได้ให้ความยินยอมโดยการนิ่งเฉยแล้ว โดยให้เหตุผลไว้ดังนี้ คือ

ก. เมื่อฝรั่งเศสได้ส่งแผนที่ฉบับดังกล่าวนี้มาให้ไทยแล้ว ถ้าหากประเทศไทยมีความประสงค์ที่จะเสนอข้อคัดค้านแผนที่ หรือจะยกปัญหาสำคัญอื่นใดขึ้นเกี่ยวกับแผนที่นี้ ว่าแผนที่นี้ไม่ได้เป็นผลงานของการปักปันเขตแดน ก็จะต้องมีปฏิกริยาบางอย่างภายในระยะเวลาอันสมควรจากประเทศไทย แต่ในคดีนี้ประเทศไทยก็ได้กระทำอย่างใดเลยไม่ว่าจะ เป็นในขณะนั้นหรือต่อจากนั้นมาอีกหลายปีก็ตาม

ข. บนมุมซ้ายข้างบนของแผนที่ได้มีข้อความว่างานสำรวจพื้นที่บริเวณทางตะวันออกของหัวเขาดงรัก ใครจะเป็นผู้จัดทำและเริ่มดำเนินการเมื่อใด ซึ่งข้อความนี้เจ้าหน้าที่ของไทยในคณะกรรมการผสมควรที่จะต้องรู้ แต่เจ้าหน้าที่ของไทยก็ไม่ได้กล่าวว่าจะอะไรในขณะนั้น เองหรือภายหลัง ซึ่งจะเป็นการชี้ให้เห็นว่าแผนที่ฉบับนี้ไม่ได้เป็นผลงานของการปักปันเขตแดนหรือแสดงว่าแผนที่นั้นไม่ถูกต้องแต่อย่างใด

ค. นอกจากนี้โดยความประพฤติของเจ้าหน้าที่ไทยเอง ในการที่เจ้าหน้าที่ของไทยได้ขอแผนที่เพิ่มเติมจากฝรั่งเศสอีก ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับในลักษณะของแผนที่รวมทั้งสิ่งที่แผนที่นั้นได้แสดงถึง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศจึงถือว่าประเทศไทยได้ยอมรับในแผนที่นี้แล้ว และไทยจะอ้างถึงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับบริเวณพระวิหารซึ่งข้อผิดพลาดดังกล่าวประเทศไทยไม่ทราบในขณะที่ยอมรับแผนที่ไม่ได้ ประกอบทั้งประเทศไทยมีโอกาสหลายครั้งที่สามารถจะยกปัญหาเรื่องแผนที่นี้ขึ้นพูดกับฝรั่งเศสได้ว่าแผนที่นั้นมีข้อผิดพลาดหรือไม่ถูกต้อง แต่ประเทศไทยก็ได้ยกปัญหานี้ขึ้นพูดแต่อย่างใด ตรงกันข้ามประเทศไทยยอมรับและยังคงใช้แผนที่ดังกล่าวนี้ตลอดมา ดังนั้นจึงต้องถือว่าประเทศไทยได้ยอมรับแผนที่ฉบับนี้และเส้นซึ่งแสดงไว้ในแผนที่นั้นด้วยว่าเป็นเส้นเขตแดน ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเชื่อว่าไม่ถูกต้อง หรือว่าเส้นเขตแดนในแผนที่นั้นจะตรงกันกับเส้นสันปันน้ำหรือไม่ก็ตาม หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็ได้ว่าประเทศไทยถูกตัดสิทธิ์หรือถูกปิดปากด้วยการประพฤติปฏิบัติของประเทศไทยเอง ไม่ให้โต้แย้งว่า ประเทศไทยไม่ได้ยอมรับแผนที่ฉบับนี้เกี่ยวกับเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหารนี้

สำหรับตามข้อต่อสู้ของไทยในข้อที่ ๓ ที่ไทยอ้างว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์ในบริเวณปราสาทพระวิหารแต่เพียงผู้เดียว ประเทศกัมพูชาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับด้วยเลย โดยประเทศไทยได้อ้างถึงการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการปกครองของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและส่วนจังหวัดของไทยที่ได้ปฏิบัติไป ณ บริเวณพระวิหาร เช่น การสร้างถนนไปยังเชิงเขาพระวิหาร การเก็บภาษีนาข้าวที่เขાพระวิหารโดยพนักงานสรรพากร การออกใบอนุญาตให้ตัดไม้ในบริเวณนั้น เป็นต้น อันเป็นการแสดงถึงการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือบริเวณพระวิหาร แต่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเห็นว่า การประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและส่วนจังหวัดของไทย

นั้นไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเป็นการกระทำที่เกี่ยวกับปราสาทพระวิหาร ยิ่งไปกว่าสถานที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง และศาลยังมีความเห็นอีกว่าเป็นการยากที่จะถือเอากิจกรรมหรือการประพุดิปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นของไทยดังกล่าวนั้นว่าจะมีความสำคัญมากกว่าการประพุดิปฏิบัติของรัฐบาลไทยเองในการยอมรับเอาเส้นเขตแดนตามที่ปรากฏในแผนที่ฉบับนี้ นอกจากนี้ศาลยังได้อ้างถึงกรณีที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสยามแห่งประเทศไทย ได้เสด็จไปเยี่ยมพระวิหารใน ค.ศ. ๑๙๓๐ ซึ่งศาลถือว่าเป็นการเดินทางไปสำรวจโบราณสถาน และเมื่อเสด็จถึงพระวิหารก็ทรงได้รับบริการต้อนรับเป็นทางการจากข้าหลวงฝรั่งเศสของจังหวัดกัมพูชาที่ติดต่อกับชายแดน โดยมีธงชาติฝรั่งเศสชักไว้ และสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ก็ได้ทรงทักท้วงหรือกระทำอะไรลงไปเลย และภาษาที่ใช้เหมือนจะยอมรับว่า โดยการกระทำของข้าหลวงฝรั่งเศสผู้นี้ ฝรั่งเศสได้กระทำตนเป็นประเทศเจ้าภาพ ดังนั้นศาลจึงถือว่าการกระทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการยอมรับโดยปริยายจากประเทศไทยในการยืนยันถึงอธิปไตยของกัมพูชาเหนือปราสาทพระวิหาร เพราะถือว่าประเทศไทยไม่มีปฏิกริยาใด ๆ ในกรณีที่จะต้องแสดงปฏิกริยาเพื่อเป็นการยืนยันหรือรักษาไว้ซึ่งกรรมสิทธิ์ของประเทศไทยเองในเมื่อมีข้อเรียกร้องจากประเทศกัมพูชา

สำหรับข้อต่อสู้ข้อที่ ๔ ของไทยที่อ้างว่า ข้อเรียกร้องข้อที่ห้าของกัมพูชาเป็นการขยายข้อเรียกร้องเดิมที่กัมพูชาได้ให้ไว้ในคำร้องเริ่มคดี จึงรับฟังไม่ได้ ซึ่งศาลก็เห็นว่าคำแถลงสรุปข้อที่ห้าของกัมพูชาไม่ได้เป็นการขยายข้อเรียกร้องเดิมหากแต่ปรากฏอยู่โดยปริยายและเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อเรียกร้องเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย

ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้โดยคณะเสียงเก้าต่อสาม ศาลจึงลงความเห็นว่าปราสาทพระวิหาร ตั้งอยู่ในอาณาเขตภายใต้อธิปไตยของกัมพูชา และพิพากษาว่าประเทศไทยมีพันธะที่จะต้องถอนบรรดาวัตถุชนิดที่ไ้ระบุไว้ในคำแถลงสรุปข้อที่ห้าของกัมพูชา ซึ่งเจ้าหน้าที่ไทยอาจจะได้โยกย้ายออกไปจากปราสาทพระวิหาร นับแต่วันที่ประเทศไทยได้เข้าครอบครองพระวิหารเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๔ คืนแก่กัมพูชา

ฉะนั้นจากคำพิพากษาในคดีนี้จึงเห็นว่า ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ได้นำหลักการถูกต้องดีลิตีตามหลักที่เรียกกันในกฎหมายระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่าหลักการปิดปากโดยการนิ่งเฉย

ในเมื่อตนมีหน้าที่ที่จะต้องพูดตามหลักของกฎหมายภายในมาใช้ในการวินิจฉัยตัดสิน โดยถือว่าประเทศไทย ถูกตัดสินหรือถูกปิดปากไม่ให้โต้แย้งหรือโต้เถียงว่าแผนที่บริเวณปราสาทพระวิหารและเส้นเขตแดนบนแผนที่นั้นไม่ถูกต้อง หรือไม่ตรงกับเส้นสันปันน้ำ เพราะศาลถือว่าประเทศไทยได้รับรองหรือยอมรับในแผนที่นี้โดยปริยายแล้ว เนื่องจากการที่ประเทศไทยได้นิ่งเฉยไม่โต้แย้งอย่างใดในเมื่อเห็นว่าแผนที่ดังกล่าวไม่ถูกต้องแต่กลับยอมรับในแผนที่และเส้นเขตแดนบนแผนที่นั้นตลอดมา

แต่อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเห็นว่าในกรณีนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องกฎหมายปิดปาก ทั้งนี้ก็เพราะว่า ดังที่ได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า ตามหลักกฎหมายของประเทศคอมมอนลอว์ที่ได้วิวัฒนาการมาแล้วนั้น ในเรื่องกฎหมายปิดปากจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

๑. ต้องมีการกระทำหรือความประพฤติดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่ง
๒. การกระทำหรือความประพฤตินั้น ทำให้บุคคลอื่นได้หลงเชื่อ และบุคคลนั้นได้ประพฤติปฏิบัติตามที่เชื่อนั้นไป
๓. จากการกระทำดังกล่าวนั้นทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

ฉะนั้นในกรณีนี้จึงเห็นได้ว่า การที่ประเทศไทยได้รับมอบแผนที่จากฝรั่งเศสแล้ว และได้ นิ่งเฉยไม่โต้แย้งแต่อย่างใดและได้ใช้แผนที่ดังกล่าวตลอดมานั้น ถือได้ว่าการกระทำของประเทศไทย ดังกล่าวนี เป็นกรกระทำโดยนิ่งเฉยในการยอมรับในความถูกต้องของแผนที่ดังกล่าว ซึ่งก็เข้า หลักเกณฑ์ของกฎหมายปิดปากในข้อที่ ๑ และนอกจากนี้การกระทำของประเทศไทยดังกล่าวก็อาจจะ ถือได้ว่าเป็นการทำให้ฝรั่งเศสหลงเชื่อว่าประเทศไทยได้ยอมรับในความถูกต้องของแผนที่นั้นแล้ว ซึ่งเข้าตามหลักเกณฑ์ในข้อที่ ๒ แต่ก็เห็นได้ว่าถึงแม้ฝรั่งเศสจะได้หลงเชื่อตามที่ประเทศไทย ได้แสดงออกเช่นนั้นก็ดี ฝรั่งเศสก็ไม่ได้มีการกระทำหรือประพฤติดังใด ๆ ลงไปตามที่เชื่อเช่นนั้น ดังนั้นจึงไม่เข้าตามหลักเกณฑ์ในข้อที่ ๒ ดังกล่าวแล้ว และนอกจากนี้ฝรั่งเศสก็ไม่ได้ได้รับความเสียหาย แต่อย่างใด ในการที่ประเทศไทยได้นิ่งเฉยเช่นนั้น ฉะนั้นจึงไม่เข้าตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๓ ด้วย ดังนั้น ในกรณีนี้จึงไม่ใช่เป็นเรื่องกฎหมายปิดปาก ศาลจึงจะนำหลักกฎหมายปิดปากมาใช้ไม่ได้ ประเทศไทย จึงไม่ถูกปิดปากในการที่จะโต้แย้งหรือโต้เถียงว่าแผนที่บริเวณปราสาทพระวิหารและเส้นเขตแดน บนแผนที่นั้นไม่ถูกต้อง หรือไม่ตรงกับเส้นสันปันน้ำ

เพราะฉะนั้น เมื่อกฎหมายระหว่างประเทศได้นำหลักกฎหมายปิดปากตามกฎหมายภายใน ไปใช้ ถึงแม้จะเรียกชื่อว่าหลักการถูกตัดสินหรือตัดสินก็ตาม ก็ต้องนำเอาหลักเกณฑ์ของกฎหมายปิดปากตาม

กฎหมายภายในไปใช้ด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ผู้เขียนจึงไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลยุติธรรม
ระหว่างประเทศในคดีนี้

นอกจากนี้ ได้มีผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาในคดีนี้ ๓ ท่าน ที่ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาที่
พิพากษาให้ปราสาทพระวิหารเป็นของกัมพูชา และผู้พิพากษาทั้ง ๓ ท่าน ก็ได้ให้ความเห็นแย้งไว้
ดังนี้จึงสมควรที่จะได้กล่าวถึงความเห็นแย้งของผู้พิพากษาทั้ง ๓ ท่านนี้ไว้ด้วย

ท่านแรก คือผู้พิพากษา มอเรนโน กินตานา (MORENO KINTANA) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า
ในคดีนี้ไม่มีฝ่ายใดสามารถพิสูจน์ได้โดยเด็ดขาดถึงการใช้อำนาจอธิปไตยของตนเองในบริเวณ
ปราสาทพระวิหาร และในคำพิพากษานี้ที่ถือว่าประเทศไทยได้ยอมรับหรือรับรองเส้นที่ปรากฏในแผนที่
ว่าเป็นเส้นเขตแดนแล้วโดยการนิ่งเฉย ซึ่งท่านกินตานาไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่าการนิ่งเฉยที่จะ
มีผลในทางกฎหมายได้นั้น คู่กรณีที่เกี่ยวข้องต้องมีหน้าที่หรืออยู่ในพันธะที่จะต้องแสดงออกมาให้รู้ แต่
สำหรับประเทศไทยแล้วไม่มีหน้าที่หรือพันธะเช่นนั้น ฉะนั้นจึงจะถือว่าโดยการนิ่งเฉยของไทยเท่ากับ
เป็นการยอมรับในแผนที่นั้นไม่ได้ และนอกจากนั้นผู้พิพากษากินตานายังเห็นว่าแผนที่ที่กัมพูชาอ้างขึ้นนี้
มีค่าเป็นส่วนประกอบเท่านั้น โดยตัวของมันเองแล้วไม่มีผลทางกฎหมายเลย และแผนที่ฉบับนี้ก็จะถือ
เป็นที่แน่นอนไม่ได้เพราะได้ทำขึ้นมาโดยไม่ได้ทำในนามของคณะกรรมการผสมจึงไม่มีค่าเชื่อถือได้
เป็นทางการ ฉะนั้นท่านผู้พิพากษากินตานาจึงเห็นว่าในคดีนี้สิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้อง
พิจารณาให้มากก็ได้แก่ข้อความในสนธิสัญญาฉบับ ค.ศ. ๑๙๐๔ ซึ่งได้กำหนดให้ใช้สันปันน้ำเป็นเส้น
เขตแดน และพิจารณาถึงการประพุดิปฏิบัติซึ่งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ว่าจะเป็นไทยหรือกัมพูชาได้กระทำ
ไปในการใช้อำนาจอธิปไตยของตนเองเหนือพระวิหารนี้รวมทั้งสภาพของภูมิศาสตร์ในบริเวณดังกล่าว
ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าทางเข้าสู่ปราสาทพระวิหารที่สะดวกที่สุดก็ได้แก่ทางเข้าจากประเทศไทย ส่วน
ทางด้านกัมพูชานั้นจะเข้าได้ยากมากเพราะจะต้องปีนเขาขึ้นมา ด้วยเหตุนี้การใช้อำนาจอธิปไตย
เหนือบริเวณดังกล่าวจึงเป็นการสะดวกสำหรับประเทศที่มีทางเข้าถึงได้โดยง่ายและโดยสะดวกซึ่ง
ก็คือไทยเอง ดังนั้นผู้พิพากษากินตานาจึงเห็นว่าปราสาทพระวิหารตั้งอยู่ในอาณาเขตของประเทศไทย

ท่านที่สองคือผู้พิพากษา เวลลิงตัน คู (Wellington Koo)^๑ ซึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่า ในคดีนี้ไม่มีสิ่งใดเลยที่แสดงว่าได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับเส้นเขตแดนที่ได้แสดงไว้ในแผนที่ฉบับที่เกี่ยวข้องกับบริเวณปราสาทพระวิหารในคณะกรรมการผสมปักปันเขตแดน หรือว่าได้มีมติของคณะกรรมการไว้ในเรื่องนี้ และนอกจากนี้พนักงานฝรั่งเศสซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำแผนที่ต่าง ๆ รวมทั้งแผนที่ฉบับที่เกี่ยวข้องกับพระวิหารนี้ ไม่มีอำนาจที่จะทำการตีความให้ผูกมัดเกี่ยวกับส่วนหนึ่งส่วนใดของเส้นเขตแดนที่ได้กำหนดขึ้น รวมทั้งเส้นที่ได้แสดงไว้ในแผนที่ดังกล่าวนี้ ซึ่งไม่ได้มีมติของคณะกรรมการผสมไว้ ดังนั้นจึงถือว่าเส้นเขตแดนที่ได้แสดงไว้บนแผนที่ฉบับนี้ ไม่ได้ได้รับความเห็นชอบหรือไม่ได้แม้แต่จะมีการอภิปรายโดยคณะกรรมการผสมปักปันเขตแดนทั้งชุดแรกและชุดที่สอง แผนที่ฉบับดังกล่าวนี้จึงไม่มีลักษณะเป็นสนธิสัญญาตามที่กฎหมายอ้าง เพราะฉะนั้นจึงไม่ผูกพันประเทศไทยในปัญหาเรื่องอำนาจอธิปไตยแห่งดินแดนเหนือปราสาทพระวิหารได้

สำหรับคำพิพากษาซึ่งได้สันนิษฐานเอาจากพฤติการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ว่าประเทศไทยยอมรับในแผนที่บริเวณปราสาทพระวิหารนั้นแล้ว เช่น ในกรณีของไทยได้ร้องขอให้ฝรั่งเศสช่วยทำแผนที่นั้น ผู้พิพากษา เวลลิงตัน คู ก็เห็นว่า ในกรณีดังกล่าวนี้เป็นเรื่องต่างหากไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานปักปันเขตแดนของคณะกรรมการผสมแต่อย่างใด ดังนั้นจึงไม่มีพันธะผูกพันประเทศไทยในเรื่องลักษณะของแผนที่ที่จะทำขึ้น เพราะว่าไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผสมปักปันเขตแดน หรือเช่นในกรณีที่สมเด็จพระยาดำรงฯ เสด็จไปเยือนปราสาทพระวิหารซึ่งในคำพิพากษาได้ถือว่าไทยได้ยอมรับในอธิปไตยของกัมพูชาที่มีเหนือพระวิหารโดยปริยาย เพราะว่าไทยไม่ได้แย้งใด ๆ นั้น ผู้พิพากษาก็เห็นว่า ในการเสด็จไปครั้งนี้สมเด็จพระยาดำรงฯ ได้เสด็จไปขณะดำรงตำแหน่งนายกของราชบัณฑิตยสถานแห่งประเทศไทย โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับหอสมุดแห่งชาติและการโบราณคดีเท่านั้น และการไปเยือนก็ไม่เกี่ยวกับการเมืองแต่อย่างใด จึงไม่มีหน้าที่ในการที่จะโต้แย้งแต่อย่างใด นอกจากนั้นข้าหลวงฝรั่งเศสซึ่งมาต้อนรับก็มีได้กล่าวถึงปัญหาใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงทางอ้อม เกี่ยวกับอธิปไตยแห่งอาณาเขตเหนือปราสาทพระวิหารเลย และการที่พระองค์ไม่ประท้วงต่อฝรั่งเศสนั้น ผู้พิพากษาก็ให้ความเห็นอีกว่า โดยที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศส

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๔.

เมื่อสิบกว่าปีก่อนและในขณะนั้น เป็นอย่างไร กล่าวคือนับแต่ฝรั่งเศสได้นำ เรือรบ เข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา การประท้วงก็มีแต่จะเป็นทางให้ฝรั่งเศสยกเป็นข้อแก้ตัวที่จะยึดดินแดนมากขึ้น ฉะนั้นจะถือว่าไทยได้ยอมรับในอธิปไตยของฝรั่งเศสที่มีเหนือปราสาทพระวิหารไม่ได้

ในคำพิพากษาซึ่งได้อ้างหลักการถูกต้องสิทธิ์หรือกฎหมายปิดปากมาใช้กับประเทศไทย เพราะเหตุที่ถือว่าโดยความประพฤติปฏิบัติของไทย เท่ากับ เป็นการยอมรับโดยการนิ่งเฉยในแผนที่บริเวณปราสาทพระวิหาร รวมทั้งเส้นเขตแดนที่ปรากฏในแผนที่นี้แล้ว ซึ่งผู้พิพากษาคูก็ไม่เห็นด้วย โดยท่านมีความเห็นว่โดยพื้นฐานของหลักการถูกต้องสิทธิ์หรือการถูกปิดปากนี้อยู่ที่ว่าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งได้เชื่อในคำแถลง หรือการประพฤติปฏิบัติของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจ เป็นการเสียหายแก่ตนเองหรือเป็นประโยชน์แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ในคดีนี้จะเห็นได้ว่าไม่มีหลักฐานใดที่แสดงว่าฝรั่งเศสในฐานะรัฐผู้อารักขาก็พวษา จะได้เคยเชื่อว่าการนิ่งเฉยของไทยนั้นทำให้เกิดความเสียหายแก่ฝรั่งเศสเลย ฉะนั้นการที่ฝรั่งเศสไม่ได้ประท้วงหรือยกปัญหาใด ๆ ในเรื่องนี้ขึ้นมาตั้งแต่แรก ก็เท่ากับว่าได้ยืนยันในความเชื่อของไทยที่ว่าบริเวณนั้นคงอยู่ภายใต้อธิปไตยของไทยตลอดมา และนอกจากนี้ผู้พิพากษาคูยังมีความเห็นอีกว่า ไม่มีหลักฐานใด ๆ เลย ไม่ว่าจะ เป็นการประกาศ หรือการกระทำใด ๆ ของประเทศไทยซึ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนในเขตนาของประเทศไทยในการที่จะยอมรับนับถือหรือยอมรับการเรียกร้องของกัมพูชาในอธิปไตยเหนือบริเวณปราสาทพระวิหารเลย แต่ตรงกันข้ามประเทศไทยกลับได้ประพฤติปฏิบัติหรือมีกิจกรรมอันแสดงถึงการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือบริเวณปราสาทพระวิหารด้วย เช่น การสร้างถนนไปยังเชิงเขาพระวิหาร การเก็บภาษีชาว่าที่เขાพระวิหารโดยพนักงานสรรพากร การออกใบอนุญาตให้ตัดไม้ในบริเวณนั้น การไปเยือนและการตรวจราชการโดยพนักงานป่าไม้ของไทย ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ก็ได้มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลกลางกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นด้วย และนอกจากนี้เมื่อประเทศไทยได้รับแผนที่จากฝรั่งเศสแล้ว ประเทศไทยก็ยังส่งผู้เฝ้ารักษาใบประจำที่ปราสาทพระวิหารตลอดมา รวมทั้งการที่ไทยได้ส่งตำรวจชายแดนมีอาวุธหน่วยหนึ่งมาครอบครองพระวิหารด้วย การกระทำเหล่านี้จะเห็นได้ว่าเป็นการแสดงโดยชัดเจนว่าไทยไม่มีเจตนาที่จะยอมรับในแผนที่ฉบับนี้รวมทั้งเส้นเขตแดนดังกล่าว แต่ตรงกันข้ามกลับแสดงให้เห็นว่าบริเวณปราสาทพระวิหารนี้อยู่ภายใต้อธิปไตยของไทยเอง และผู้พิพากษาคูก็ยังได้อ้างถึงหลักกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องของการนิ่งเฉยด้วยว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาถึงเจตนาของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฉะนั้นการที่

ประเทศไทยได้ใช้อำนาจอธิปไตยในลักษณะของการปกครองในบริเวณปราสาทพระวิหารย่อม เป็นเครื่องแสดงได้ว่าประเทศไทยไม่เคยยอมรับโดยปริยายในอธิปไตยของกัมพูชาเหนือบริเวณปราสาทพระวิหารด้วยเหตุนี้ผู้พิพากษา จึงเห็นว่าหลักการถูกต้องสิทธิหรือการถูกปิดปากนี้ ไม่สามารถนำมาใช้ให้เป็นโทษแก่ประเทศไทยในคดีนี้ได้

ท่านสุดท้ายคือ ผู้พิพากษา เซอร์ เพอร์ซี สเปนเดอร์ (Sir Percy Spender)^๑ ซึ่งได้ให้ความเห็นไว้ว่า การที่จะใช้หลักการถูกต้องสิทธิหรือการถูกปิดปากได้นั้นจะต้องปรากฏว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นหลักของการถูกต้องสิทธิหรือการปิดปากได้มีการพิสูจน์ให้เห็นว่ามีอยู่ครบถ้วน และโดยหลักในเรื่องนี้แล้ว เป็นการป้องกันไม่ให้รัฐหนึ่งได้โต้แย้งเกี่ยวกับกรณีซึ่งตรงข้ามกับการแสดงออกโดยชัดแจ้งและไม่คลุมเครือ ซึ่งรัฐตนได้เคยกระทำไว้ต่ออีกรัฐหนึ่งไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยปริยาย และจากการแสดงออกเช่นนี้ทำให้รัฐอื่นได้หลงเชื่อ และรัฐนั้นได้รับความเสียหาย หรือว่ารัฐซึ่งได้แสดงออกได้รับประโยชน์ หรือได้เปรียบอย่างใดอย่างหนึ่ง และในคดีนี้ถึงแม้ฝรั่งเศสจะได้พิสูจน์ว่าโดยความประพฤติปฏิบัติของประเทศไทยเป็นการแสดงออกที่ชัดแจ้งไม่กำกวม และฝรั่งเศสก็ได้เชื่อเช่นนั้น แต่จะเห็นได้ว่าไม่มีหลักฐานใดที่แสดงว่าประเทศฝรั่งเศสได้รับความเสียหาย และก็ไม่ปรากฏว่าประเทศไทยได้รับประโยชน์อันใดเลยจากการที่ไม่ยื่นคำประท้วง นอกจากนั้นผู้พิพากษา สเปนเดอร์ ยังเห็นว่า การที่จะให้ถือเอาการรับรองข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์โดยรัฐว่าให้มีผลทางกฎหมายเท่ากับ เป็นการถูกต้องสิทธินั้น เป็นการไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้พิพากษา สเปนเดอร์ จึงเห็นว่าในคดีนี้ การที่ประเทศไทยได้รับรองหรือยอมรับโดยการเพิกเฉยในแผนที่ฉบับนี้ และเส้นเขตแดนที่ปรากฏบนแผนที่ด้วยนั้น มีค่าเพียงส่วนหนึ่งของพยานหลักฐานเท่านั้น ซึ่งจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับพยานหลักฐานอื่น ๆ ด้วย และเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จะเห็นว่า มีค่าเป็นพยานหลักฐานเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในการตัดสินคดีนี้ ดังนั้นผู้พิพากษา สเปนเดอร์ จึงเห็นว่าประเทศไทยไม่ถูกต้องสิทธิหรือถูกปิดปาก ในการที่จะกล่าวอ้างว่าแผนที่ดังกล่าวไม่ถูกต้อง กล่าวคือสามารถที่จะอ้างได้ว่าเส้นที่ปรากฏในแผนที่ฉบับดังกล่าวไม่ใช่เป็นเส้นเขตแดน

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๙.